

HELSINGBORG

Nulägeskarta 2024

Nämndens uppdrag

Arbetsmarknadsnämndens uppdrag är att vara möjliggörare för vuxna att komma i arbete och att bidra till arbetsgivares kompetensförsörjning.

Vår samlade analys av nämndens nuläge

Utifrån nämndens uppdrag arbetar förvaltningen utifrån inriktningen att vi tillsammans med arbetsgivarna skapar förutsättningar för att effektivt möta kompetensförsörjningsbehoven med en bredd av aktiviteter och utbildningar för en hållbar tillväxt. Vad gäller de invånare som förvaltningen möter som idag inte är självförsörjande är tydliga förväntningar och tydligt arbetsfokus en viktig grund för att på så sätt bidra till ett mer integrerat och tryggt Helsingborg med livskvalitet för alla.

Inför 2023 förväntades efterfrågan på arbetskraft minska till följd av en begynnande lågkonjunktur vilket förväntades medföra en ökad arbetslöshet. Påverkan på arbetsmarknaden har dock under året varit begränsad och ett flertal branscher har haft en fortsatt stark efterfrågan på arbetskraft, delvis utifrån en sedan tidigare upparbetar brist på tillgång till rätt kompetens men också för att olika branscher påverkats olika mycket av den ekonomiska nedgången.

Arbetslösheten har under hösten ökat. I december 2023 uppgick arbetslösheten i Helsingborg till 10,7 procent vilket kan jämföras med motsvarande siffra för december 2022 som var 10,2 procent. Detta kan jämföras med ökningen i Skåne motsvarande period då arbetslösheten har ökat från 8,6 procent till 9,0 procent och riket där arbetslösheten har ökat från 6,6 till 6,7 procent. Att arbetslösheten i Helsingborg ökar mer än i Skåne och riket beror till stor del på sammansättningen av näringslivet i Helsingborg som i hög utsträckning består av konjunktur känsliga branscher. De branscher som tidigt påverkades negativt av det ekonomiska läget var de branscher som är beroende av hushållens konsumtion så som handel, restaurang och besöksnäring. I dessa branscher finns viktiga jobb för de invånare i Helsingborg som idag står utanför arbetsmarknaden.

Vad gäller antalet invånare med ekonomiskt bistånd har trenden med minskande volymer som startade vid halvårsskiftet 2020 fortsatt under större delen av 2023 även om takten mattats av jämfört med 2022 och 2021. I november 2023 bröts den nedåtgående trenden och antalet invånare med ekonomiskt bistånd har börjat öka marginellt. Under 2023 är det främst det låga inflödet av nya ärenden till ekonomiskt bistånd som har påverkat volymen positivt. En fortsatt svag arbetsmarknad skulle kunna leda till ett ökat flöde till ekonomiskt bistånd, även om Arbetsförmedlingen förväntas fånga majoriteten av ett ökat antal arbetslösa.

För att fortsätta minska volymerna i ekonomiskt bistånd och nå förvaltningens mål att andelen av befolkningen, 18–64 år, som under 2026 erhållit ekonomiskt bistånd ska högst vara 3,8 procent behöver förvaltningen öka antalet avslut, främst till arbete, studier eller annan ersättning. Under 2021 och 2022 var andelen avslutade individer i princip den samma, men under 2023 minskade inte bara antalet avslut utan också andelen.

De invånare som idag står utanför arbetsmarknaden behöver i hög utsträckning kompetensförstärkning för att bli anställningsbara. Därför är utbildning ett av förvaltningens viktigaste verktyg. Även om förvaltningen har ett brett utbud av reguljär utbildning och kombinationer av språk, utbildning och praktisk erfarenhet är flödet med invånare med ekonomiskt bistånd lågt. Detta är en utmaning som förvaltningen delar med andra kommuner och arbetsförmedlingen.

Helsingborg skiljer sig däremot från andra jämförbara städer och riket vad gäller utveckling av snittkostnaden för utbetalt bistånd. Trots en kraftig normhöjning till följd av höjt prisbasbelopp och samtidigt ökade hyresnivåer är snittkostnaden för utbetalt bistånd lägre än tidigare år. En förklaringsfaktor är att förvaltningen anpassat nivåerna för kostnader utöver norm till den i

jämförbara kommuner. Då riksnormen inför 2024 höjdes med 8,7 procent kommer snittkostnaden öka under 2024.

Inom ramen för sysselsättningsinriktningen arbetar förvaltningen nu, tillsammans med de andra aktörerna i inriktningen, med flera initiativ som ska stärka kompetensförsörjningen:

- En struktur för effektiva mötesforum i syfte att öka partnerskapet med arbetsgivare
- Kompetensförsörjningsplaner för viktiga branscher
- Öka och bredda utbildningsutbudet för de invånare som har svårt att tillgodogöra sig reguljär utbildning

En viktig del av arbetet inom sysselsättningsinriktningen är vidare att använda stadens förvaltningar som en plattform och språngbräda för de invånare som idag står utanför arbetsmarknaden. Under 2023 tog stadens förvaltningar emot 196 invånare med ekonomiskt bistånd inom ramen för olika kompetensförstärkande koncept samt 754 ungdomar för sommarpraktik. Då staden upphandlar många varor och tjänster är stadens upphandlingar som innehåller arbetsfrämjande insatser ett viktigt verktyg. Under 2023 tog 92 invånare med ekonomiskt bistånd del av arbetsfrämjande insatser hos leverantörer som staden har upphandlat. 32 av dessa var anställningar och övriga praktik- eller arbetsträningsplatser.

Utifrån sin förmåga, kan alla vuxna vara delaktiga i arbetslivet och ta ansvar för sin egen utveckling och försörjning. Det är viktigt för de invånare som idag står utanför arbetsmarknaden, de arbetsgivare som efterfrågar kompetens med stärker också stadens arbete med trygghet och leder till såväl känsla av tillhörighet som inkludering.

Behoven hos de vi finns till för

Behovet för arbetsgivare i Helsingborg är att ha tillgång till relevant kompetens. Dels för att driva befintlig verksamhet, dels ur ett tillväxtperspektiv. Förvaltningen erbjuder redan idag ett utbildningsutbud som i hög utsträckning riktas till relevanta yrken och har genom ett aktivt dimensioneringsarbete ökat användningen av statsbidrag för att bedriva utbildning. För att samarbetet med arbetsgivare ska leda till konkreta resultat finns ett behov av att i högre utsträckning skapa en systematisk samverkan med arbetsgivare utifrån gemensamma prioriteringar med inriktning på särskilda branscher.

Det är viktigt att upprätthålla en hög tillgång till reguljär utbildning, särskilt i form av gymnasial yrkesutbildning, men även att öka antalet icke reguljära utbildningar som består av kombinationer av utbildning, språk och praktisk arbetslivserfarenhet. Detta för att möta arbetsgivarnas behov av kompetens men även för att öka tillgången till vägar för kompetensförstärkning för invånare. De invånare som idag har ekonomiskt bistånd tar i låg utsträckning del av det utbildningsutbud som idag finns i förvaltningen, såväl reguljär som icke-reguljär utbildning. Utifrån detta behöver arbetssättet i förvaltningen förändras för att möta invånarnas behov av vägledning och förståelse för utbildning som vägen till egenförsörjning.

Grundläggande för förvaltningens arbete för att möta behoven hos de invånare som idag står utanför arbetsmarknaden är en aktiv planering som leder till en hög aktivitetsgrad kopplat till ett tydligt jobbmål. Detta i kombination med en positiv förväntan på invånarens kapacitet är det, som enligt befintlig forskning, stärker övergången till självförsörjning.

Verksamhetens resultat

Resultat	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Antal vuxna invånare med ekonomiskt bistånd	3 240	2 890	2 491	2 371
Antal barn i hushåll med ekonomiskt bistånd	2 109	1 853	1 517	1 317
Antal avslutade individer till studier	276	265	180	172

Verksamhetens största utmaningar

Vad gäller arbetet med att fler invånare ska bli självförsörjande finns det flera faktorer i förvaltningens interna arbete som utgör en utmaning. Dessa är till stor del kopplade till omsättningen och genomförandet av det inriktningsbeslut som nämnden fattade i december 2021 samt tillämpningen av slutsatserna i den så kallade BIP-forskningen. Förvaltningens arbetssätt stöttar i för låg utsträckning en balans mellan rättigheter och skyldigheter vilket påverkar en minskning av volymen i ekonomiskt bistånd negativt. En aktiv planering med ett tydligt jobbmål ökar inte bara möjligheten till att fler blir självförsörjande, utan är också en viktig grund för att ta ansvar för att rätt bistånd betalas ut varje månad.

Vidare behöver fler invånare med ekonomiskt bistånd ta del av befintligt utbildningsutbud. Arbetssättet i förvaltningen behöver innehålla en bred systematik i att vägleda invånare till utbildningsalternativ utifrån invånarens behov, befintligt utbud och aktuella bristyrken. För att förstärka det flödet kräves en kunskapsutveckling i förvaltningen samt tydligare processer till studier.

Arbetet med digitalisering och innovation ska förstärka förvaltningens arbete med verksamhetsutveckling och leda till ett mer effektivt sätt fullfölja förvaltningens uppdrag. En utmaning i detta arbete är att styra resurserna för digitalisering till de initiativ med högst effekt på detta men även att implementera de innovationer som utvecklats till viktiga verktyg för arbetsgivare, invånare och verksamheten. Förvaltningen behöver fortsätta förstärka processer och förmågor för att ta ytterligare steg i detta arbete.

Nyckeltal

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Grundläggande nivå, antal årsplatser	753	528	399	412
Gymnasial vuxenutbildning, antal årsplatser	1 957	2 667	2 404	2 288
Svenska för invandrare, antal elever	3 020	2 767	2 308	2 270
Gymnasiala yrkesutbildningar, antal årsplatser	1 135	1 412	1 412	1 317

Gymnasiala yrkesutbildningar, antal elever	1 584	1 740	2 145	1 787
Väntetid i antal dagar från ansökan vid nybesök till beslut inom försörjningsstöd, medelvärde	12	7	6	6
Utbetalt ekonomiskt bistånd, mnkr	281	271	240	212
Antal biståndsmottagare 18-64 år	5 286	4 970	4 345	
Biståndsmottagare i procent av befolkningen, ålder 18-64, en decimal.	5,9 %	5,5 %	4,8 %	
Antal avslutade vuxna invånare med ekonomiskt bistånd till avslutsorsak arbete, studier och annan ersättning	1 319	1 480	1 152	984
Mottagna nyanlända, antal	159	129	80	129
Arbetslöshet, senaste månad, 16-64 år, procent	12,3 %	10,8 %	10,2 %	10,7 %
Arbetslöshet, senaste månad, 18-24 år, procent	14,3 %	11,2 %	11,6 %	12 %
Arbetslöshet, senaste månad, utrikes födda 16-64 år, procent	25,6 %	22,6 %	21,5 %	21,1 %

Trender och deras konsekvenser för verksamheten

Fler till arbete

Arbetslösheten i Helsingborg är högre än Skåne och riket, det avspeglar sig också i antalet personer med ekonomiskt bistånd. Nationellt men även lokalt finns det en mer aktiv dialog kring balansen mellan rättigheter och skyldigheter för de som idag står utanför arbetsmarknaden. I april 2024 kommer den pågående utredningen om att införa det så kallade aktivitetskravet att presenteras. Utredningen förväntas föreslå ett krav på heltidsaktivitet för vissa av de grupper som erhåller ekonomiskt bistånd. Detta kommer påverka förvaltningens arbetssätt och innebär nya möjligheter i relation till förvaltningens riktlinjer där balansen mellan rättigheter och skyldigheter utgör grunden. Det ställer främst krav på arbetsmarknadsförvaltningens omställningsförmåga, men kommer också påverka andra delar av staden.

En viktig del i att fler invånare ska försörja sig själva handlar om sammanhållna kedjor för olika grupper. En rapport från Skolverket visar på stora skillnader i skolresultat för barn som kommer från familjer med hög respektive låg grad av hemresurser. Samma rapport visar att Sverige är ett av de länder i Europa som uppvisar störst skillnad i resultat för elever som inte alltid talar majoritetsspråket i hemmet jämfört med de elever som alltid gör det. En otillräcklig skolgång ökar risken för lägre livskvalitet, ohälsa och utanförskap. Det är därför viktigt att fortsätta förstärka övergången mellan gymnasieskola och vuxenutbildning för de ungdomar som inte fullföljer sin gymnasieutbildning.

Att fler kommer till ett arbete leder inte bara till självförsörjning och en meningsfull vardag för den enskilda invånaren utan är en viktig del i att bidra till stadens trygghetsarbete. Att vara självförsörjande främjar inkludering och delaktighet och minskar risken för utanförskap.

Ett ökat fokus på vuxenutbildningen

Vuxenutbildningen är ett viktigt verktyg för att arbetsgivare ska få tillgång till rätt kompetens, men även för att fler invånare ska bli självförsörjande. Av denna anledning har det de senaste åren funnits ett större nationellt fokus på vuxenutbildningen. 2022 inleddes Yrkesvux-utredningen med fokus på hur i första hand yrkesutbildningen inom kommunal vuxenutbildning (komvux) kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, både på arbetsmarknaden och hos individer. En del av utredningen består i att föreslå inriktning och utformning av en ny form av yrkesutbildning på gymnasial nivå. När utredningen presenteras kan det komma att påverka utformningen av yrkesutbildningar i framtiden men även hur samarbetet med branscher och företag behöver ske i framtiden för att gemensamt skapa utbildningsvägar med fokus på en stärkt kompetensförsörjning.

Ökade välfärdskostnader

Helsingborg står, likt alla andra kommuner i Sverige, inför ökade välfärdskostnader. Detta beror dels på den demografiska sammansättningen, en högre andel unga och äldre, men även på ökade kostnader för den service som erbjuds. Behovet av smartare arbetssätt, effektiviseringar, innovationer och digitalisering är både ett behov på kort och lång sikt för att säkra att staden och förvaltningen kan fullfölja sitt uppdrag.

Sverige låg tidigare långt framme i digitaliseringen av offentliga tjänster, men har här halkat efter. Behovet av en ökad digitalisering ställer krav på såväl förvaltningen som staden att hitta processer som möjliggör såväl en effektiv portföljstyrning men också att utveckla den digitala förmågan.

En ökad digitalisering ger en möjlighet till effektivitet och ökat värdeskapande för de vi finns till för men gör oss också mer sårbara. Med fler digitala, uppkopplade och integrerade tjänster och produkter ökar det digitala beroendet, både på samhällsnivå och för individen. Det innebär en större sårbarhet vilket ställer krav på ett ökat fokus på att bygga en robust digital miljö där fokuset på utveckling balanseras med fokus på en säker digital miljö. Det innebär också att förvaltningen i större utsträckning behöver planera för och hantera större avbrott utan att det påverkar kontinuiteten i de samhällsviktiga funktionerna i verksamheten.